

Staan betere velden voor een betere toekomst?

Onder luid tromgeroffel en met veel bombarie werden in de aanloop naar het WK Voetbal 2010 in Zuid-Afrika de aanleg van vele (kunstgras) voetbal- en trapveldjes aangekondigd. Na afloop van de Wereldkampioenschappen voetbal zou voetbal in Zuid-Afrika nooit meer hetzelfde zijn. De balans.

Auteur: Guy Oldenkotte

Vanaf de historische dag in mei 2004, toen Fifa-president Sepp Blatter bekend maakte dat het WK was toegewezen aan Zuid-Afrika, tot aan de opening van het toernooi op 11 juni 2010 kon het voor Afrika, en met name Zuid-Afrika, allemaal niet op. De ene na de andere sponsor diende zich aan terwijl liefdadigheidsinstellingen en goede doelen over elkaar buitelden in hun ijver om bij te dragen aan een 'mooier en beter' Afrika. 'Sport' was het grote toverwoord. Vele tientallen grote en kleinschalige projecten werden over het gehele continent opgezet, vaak met als doel de jeugd in de gelegenheid te stellen de sport te bedrijven op betere velden en onder betere omstandigheden. Bovendien zag men, net

als in Nederland, sport als een ideale gelegenheid om kinderen normen en waarden bij te brengen, als alternatief voor rondhangen op straat en een mooie manier om de fysieke gezondheid te verbeteren. Als grote organisator van het WK nam Fifa het voortouw. Ettelijke miljoenen werd er gestoken in onder meer het verbeteren van de kantoren van de 52 nationale voetbalbonden in Afrika. Ook kreeg elk land tenminste één kunstgrasveld dat met name de nationale selecties in staat moest stellen onder elke omstandigheid te kunnen trainen op een kwalitatief goed veld. Met de bouw van 20 'Fifa Centres for hope' door geheel Afrika kreeg ook de jeugd de kans te spelen op kwalitatief hoogwaardige velden. Sponsors

en nationale bonden zouden dat aantal verder doen vergroten. Althans; dat was de bedoeling.

Wachten op het grote moment

Exact twee jaar nadat het WK van start ging, lijkt met name de jeugd in Zuid-Afrika weer terug bij af. De nationale voetbalcompetitie heeft, dankzij het sluiten van lucratieve televisiecontracten, een plaats verworven in de top-10 meest financieel gezonde competities ter wereld. En dankzij de miljoenen dollars winst die het toernooi bracht, beschikt ook de nationale voetbalbond over een goedgevulde portemonnee. Maar voor de jeugd blijft het sabbelen. Van de 52 kunstgrasvelden die de Zuid-Afrikaanse voetbalbond had beloofd

Achtergrond

uit de omgeving. Het ligt er nog altijd bij alsof het net is opgeleverd,' klaagt Brian Signoyana uit de nabijgelegen township. 'We zijn al verschillende keren weggejaagd toen we ook maar iets te dicht bij het veld in de buurt kwamen. Het is gewoon te belachelijk voor woorden.' Zelfs het Fifa Centre for Hope in Khayelitsha lijkt niet te kunnen bereiken wat het ambieerde. 'Het centrum wordt bij lange na niet volledig gebruikt,' zegt een direct betrokkene die, zoals het alle goede Fifa-betrokkenen betaamt, noch z'n naam noch z'n functie wil noemen. 'De laatste tijd is het geweld tussen gangs in de omgeving weer opgevlamd en wij zitten daar midden tussen in.' Volgens de man werkt de beoogde aanzuigende werking van het centrum juist averechts nu gangs van rivaliserende bendes elkaar opzoeken of treffen in de buurt van het centrum. Bovendien lijkt het erop dat de beheerders van het centrum de verantwoordelijke positie aangrijpen om zichzelf te profileren. Daarbij zouden jongeren regelmatig worden geweigerd of 'gedwongen' worden entreegeld te betalen.

Niks nieuws onder de zon

Henk Breunissen van Happy Feet Sportsystem in Nederland staat niet te kijken van de klachten. 'Vaak is het onduidelijk wie er nu exact de zeggenschap heeft over een veld. Dat kan een gemeente zijn of juist een school. Maar het kan

ook zomaar gebeuren dat een lokale stam zeggenschap claimt over een veld. Je krijgt dan de situatie dat iedereen claimt, maar niemand echt de leiding neemt. En neemt men die wel, dan bestaat de kans dat men het veld juist op slot doet.' Volgens Breunissen is het hebben van een veld dan juist een prestigekwestie en moet dat zo lang mogelijk in stand worden gehouden. Wanneer het eigendom van een veld niet ter discussie staat, doemt er echter een ander probleem op. 'Het onderhouden van de velden beschouwt men vaak als minderwaardig werk. Zelfs wanneer je mensen opleidt, traint en betaalt om de velden regelmatig langs te lopen, dan nog is de ambitie beperkt,' licht Breunissen toe. Volgens hem geldt dat zowel voor kunstgrasvelden als natuurgrasvelden.

In de aanloop naar het WK was Breunissen betrokken bij het Dreamfields-project, een project waarbij onder meer velden werden verbeterd in afgelegen gebieden. 'Vaak ging het daarbij om het vlak maken van een veld of om juist de topklaag te stabiliseren. Soms werden velden voorzien van een hek om te voorkomen dat het vee het veld zou kunnen oplopen, maar ik heb ook velden gezien waar het omheinde veld 's nachts werd gebruikt om het vee bij elkaar te houden,' herinnert hij zich. Ondanks het succes bij verschillende velden is Breunissen geen

aan te leggen, is tot op heden nog niet de helft voltooid. 'We hebben te maken met ontzettend veel bureaucratie. Daarnaast heeft ook de economische crisis z'n weerslag op het project,' verzucht Joe Carrim. Het contract van Carrim is, in tegenstelling tot vele andere tijdelijke werknemers die betrokken waren bij de voorbereidingen van het WK, inmiddels tweemaal verlengd, zodat het project kan worden afgewerkt. Elders in het land klinken veelal dezelfde sentimenten. 'Er ligt hier in Thohoyandou een prachtig kunstgras voetbalveld dat werd gefinancierd door FNB-bank als onderdeel van hun *social responsibility* project. Maar uit vrees voor beschadigingen mag het nauwelijks worden gebruikt door de jeugd

Henk Breunissen zit veel meer voordeel in het uitdelen van tenues en voetballen dan het aanleggen van kunstgrasvelden in landen zoals in Afrika.

voorzitter van het financieren of aanleggen van een veld. 'Dreamfields deelde ook zogenaamde kit-bags uit. Elke tas was voorzien van een aantal tenues en ballen. Dat werkt veel effectiever. Geef kinderen in Afrika een bal en ze gaan er mee aan de slag.' Behalve het uitdelen van de tassen organiseerde Dreamfields ook regelmatig een evenement. 'Dat duurde vaak een paar dagen. Op een aantal plaatsen is nu zelfs een competitie gevormd, maar die wordt niet erkend door de nationale voetbalbond. Die doet zelfs geen moeite om deze jongeren te betrekken in de 'gewone' competities. In dat opzicht doet men er verstandiger aan om een structurele competitie op te zetten dan slechts een tijdelijk evenement.' Breunissens advies is daarom duidelijk: 'Ik denk dat men er verstandig aan doet om eerst de situatie in kaart te brengen die zal ontstaan wanneer men eenmaal weggaat en op basis daarvan aan de slag te gaan. Maar dat is makkelijker gezegd

dan gedaan omdat het juist moeilijk is om daar de vinger op te leggen. Dat biedt ook geen 100 procent garantie, maar wel de meeste kans op langdurig gebruik.'

'We zijn weggejaagd toen we te dicht bij het veld in de buurt kwamen'

Licht aan de horizon

Toch is niet alles kommer en kwel ik Afrika. En, luisterend naar Rob de Heer van Sports Pitch Engineering, is er nog altijd hoop voor de aanleg van meer velden en sportaccommodaties. Van voetbalvelden in Algerije en West-Afrika tot atletiekbanen in Ethiopië en Kenia; De Heer was erbij. 'Het blijft altijd pionieren met lokale materialen. We proberen zo min mogelijk te importeren

vanwege de hoge tarieven en transportkosten. Ook personeel proberen we lokaal te werven en soms zijn lokale aannemers juist bijzonder goed.' Ook De Heer heeft de ervaring dat de velden niet volledig worden benut. Daarentegen zit hij niet in over vernielingen. 'Kinderen in Afrika komen dan wel niet in de laatste outfit van Nike of Adidas, maar ze hebben wel veel discipline. Men sloopt het niet, of er nou wel of niet een organisatie achter zit.' Volgens De Heer zit de kracht van de velden in het succes van de organisatie achter en omtrent de velden. 'In landen zoals Ghana en Ivoorkust worden de velden maximaal benut. Dat komt omdat verschillende Europese voetbalbonden en clubs daar projecten hebben lopen.' Faith Mazibuko in Johannesburg lijkt dat te beamen. Vlak voor aanvang van het WK openden verschillende spelers van het Nederlands elftal een Cruyff Court in de wijk Hilbrow in Johannesburg. 'Het is er altijd een komen en gaan van kinderen. Het veld wordt van vroeg tot laat gebruikt,' zegt Mazibuko, die werkzaam is als sociaal werker in Hilbrow. 'We proberen de jeugd actief te stimuleren om er te sporten. Veel kinderen hier hebben weinig uitzicht op een toekomst omdat ze illegaal in Zuid-Afrika zijn of omdat de ouders niet beschikken over de middelen om ze naar school te sturen of op te voeden. Sport is dan een alternatief.'

Eind mei kondigden Fifa en de Zuid-Afrikaanse voetbalbond aan dat belangstellenden gedurende twee maanden voorstellen konden indienen voor besteding van ruim 4 miljoen euro van de 45 miljoen euro die uit de WK-winst opzij is gezet. Het potje moet projecten financieren die (alsnog) een blijvende toegevoegde waarde achterlaten na het WK. De kans dat het geld wordt aangewend voor de aanleg van nieuwe velden is beperkt. 'Gelukkig maar,' laat Joe Carrim zich ontvallen. 'Ik ben al lang blij wanneer we eindelijk klaar zijn met de velden die we ons oorspronkelijk hadden voorgenomen om aan te leggen.'

Hoewel het WK voetbal voor verschillende Nederlandse bedrijven mooie tijden heeft gebracht in Afrika, is de kans dus klein dat dit op korte termijn zal oplaaien. Misschien is dat maar beter ook. Een generatie van Drogba's of Eto'o's die straks op elke ondergrond uit de voeten kunnen zou wel eens de nekslag kunnen zijn voor elke ambitie van Oranje om ooit nog Wereldkampioen te worden.

Geef kinderen in Afrika een bal en ze gaan ermee aan de slag.